

Gezondheidsmeter 2020

Methode en respons

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Achtergrond.....	3
Doel van het onderzoek	4
Onderzoeksopzet	4
Vragenlijst.....	4
Respons	6
Weging en representativiteit	8

Inleiding

Deze korte rapportage beschrijft de methode en de respons van de Gezondheidsmeter 2020, die in het najaar van 2020 is uitgevoerd. Het betreft gegevens over de gezondheid, leefstijl en leefomstandigheden van zelfstandig wonende inwoners van 18 jaar en ouder in de regio Haaglanden (gemeenten Den Haag, Delft, Leidschendam-Voorburg, Midden-Delfland, Pijnacker-Nootdorp, Rijswijk, Wassenaar, Westland en Zoetermeer). In totaal zijn 76.700 inwoners benaderd. Van 24.395 (32%) werd een ingevulde vragenlijst ontvangen.

Achtergrond

Op basis van de Wet Publieke Gezondheid (Wpg) draagt GGD Haaglanden zorg voor het verwerven van inzicht in de gezondheid van de bevolking in de regio. Eén van de manieren waarop zij dit doet is door iedere vier jaar een Gezondheidsenquête (tijdens de editie van 2020 wordt er gesproken over de Gezondheidsmeter) uit te voeren bij verschillende groepen inwoners. In het najaar van 2020 heeft GGD Haaglanden de Gezondheidsmeter uitgevoerd onder inwoners van 18 jaar en ouder. Op basis van deze informatie kunnen de gemeenten het lokaal gezondheidsbeleid beter vormgeven. Ook andere organisaties kunnen de cijfers gebruiken om hun activiteiten af te stemmen op de behoeften in de regio.

De Gezondheidsmeter is uitgevoerd door alle GGD'en in Nederland, in samenwerking met het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) en het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). In een landelijk harmonisatietraject zijn de onderzoeksopzet en een deel van de vraagstellingen op elkaar afgestemd. RIVM en CBS bundelen de gegevens en publiceren de resultaten op landelijk, regionaal en lokaal niveau.*

Doel van het onderzoek

Het doel van de Gezondheidsmeter 2020 is actueel inzicht te krijgen in de gezondheid, leefstijl en leefomstandigheden van de inwoners in de regio Haaglanden. De gegevens uit het onderzoek vormen een belangrijke basis voor de ontwikkeling van het lokale gezondheidsbeleid en het organiseren van activiteiten om de gezondheid en het welzijn van inwoners te verbeteren.

Onderzoeksopzet

Het onderzoek is uitgevoerd met behulp van een vragenlijst die schriftelijk of op internet kon worden ingevuld. Om deelnemers voor het onderzoek te selecteren heeft het CBS per gemeente een willekeurige steekproef getrokken uit de Basisregistratie Personen (BRP). De steekproef is zo getrokken dat in elke gemeente door minimaal 1% van de volwassenen van 18 t/m 64 jaar en door minimaal 6% van de senioren van 65 jaar en ouder een vragenlijst zou worden ingevuld. Op basis van de grootte van de gemeente is in sommige gemeenten de steekproef opgehoogd en in bijna alle gemeenten is het aantal 85-plussers dat is uitgenodigd voor het onderzoek opgehoogd om betrouwbare uitspraken te kunnen doen voor deze leeftijdsgroep. In de gemeenten Zoetermeer, Leidschendam-Voorburg en Den Haag is, op verzoek van de betreffende gemeenten, in een aantal wijken/buurtten een grotere steekproef getrokken voor aanvullende analyses op wijkniveau. Voor Zoetermeer betrof dit een wijk en twee buurtten (Meerzicht, Palenstein en

---

* [Volksgezondheidenzorg.info](https://volksgezondheidenzorg.info) en [CBS StatLine](https://statline.cbs.nl).

Buytenwegh), voor Leidschendam-Voorburg alle wijken en voor Den Haag de aandachtswijken (Stationsbuurt, Schildersbuurt, Moerwijk, Transvaalkwartier, Bouwlust en Vrederust, Morgenstond, Groente- en Fruitmarkt, Laakkwartier en Spoorwijk).

Mensen die in instellingen wonen, zoals verzorgings- en verpleeghuizen, GGZ-instellingen of instellingen voor verstandelijk beperkten zijn uitgesloten van deelname. In totaal kregen de personen in de steekproef drie maal een uitnodiging. De methode verschilde tussen 18-64-jarigen en 65-plussers. Beide groepen kregen in eerste instantie een inlogcode om de vragenlijst op internet in te vullen. De 18-64-jarigen kregen na drie weken nogmaals een inlogcode en drie weken daarna een papieren vragenlijst. De 65-plussers kregen bij de tweede uitnodiging al een papieren vragenlijst en bij de derde uitnodiging nogmaals.

Vragenlijst

De vragenlijst bestond uit een aantal onderdelen. Allereerst is, in het landelijke harmonisatietraject, een basisvragenset vastgesteld die zowel door het CBS als door de GGD'en werd opgenomen in de Gezondheidsmeter (vragenset CBS-GGD). Daarnaast is een tweede vragenset vastgesteld die door alle GGD'en is opgenomen maar niet door het CBS (GGD-basisset). Tenslotte konden GGD'en zelf regionale vragen toevoegen (vragenset Haaglanden). De onderwerpen voor deze regionale vragenset zijn vastgesteld in overleg met gemeenten. Tabel 1 geeft een overzicht van onderwerpen die in de verschillende vragensets zijn opgenomen.

Tabel 1. Overzicht van onderwerpen in de Gezondheidsmeter 2020.

	Vragenset		
	CBS-GGD	GGD-basisset	Haaglanden
Achtergrondkenmerken			
Diverse achtergrondkenmerken	◆	◆	
Lichamelijke en psychosociale gezondheid			
Ervaren gezondheid	◆		
Chronische aandoeningen	◆		
Angst en depressie		◆	
Stress		◆	
Eenzaamheid		◆	
Functionele beperkingen			◆
Beperkingen in activiteiten [†]		◆	
Vallen			◆
Regie over eigen leven		◆	
Sociale uitsluiting			◆
Kwetsbaar			
Kwetsbaarheid [‡]			◆
Huiselijk geweld*			◆
Ouderenmishandeling [‡]		◆	
Participatie			
Rondkomen		◆	
Mantelzorg geven	◆		
Mantelzorg ontvangen	◆		
Vrijwilligerswerk		◆	
Leefstijl			
Lengte en gewicht	◆		

Voeding		◆
Bewegen	◆	
Roken	◆	
Alcohol	◆	
Cannabis*		◆
Uitgerust opstaan		◆
Leefomgeving		
Tevredenheid woning en woonomgeving		◆
Geluidhinder	◆ [§]	◆ [§]
Geurhinder		◆
Groen in de buurt		◆
Warmte		◆
Risicofactoren binnenmilieu		◆
Slaapverstoring		◆
Corona		
Corona deel 1	◆	
Corona deel 2		◆

* alleen nagevraagd bij 18-64-jarigen

† alleen nagevraagd bij 65-plussers

§ geluidhinder is bij alle GGD'en nagevraagd bij 18-64-jarigen, in Haaglanden ook nagevraagd bij 65+'ers.

Naast de onderwerpen uit de vragenlijst is door het CBS informatie aan het onderzoek toegevoegd over geslacht, geboortjaar, leeftijd op 01-09-2020, migratieachtergrond, generatie, gestandaardiseerd huishoudinkomen, inkomen als % ten opzichte van het sociale minimum, afstand tot voorzieningen en geografische variabelen zoals bijvoorbeeld wijkcodes en stedelijkheid.

De onderwerpen in de CBS-GGD en de GGD-basisset zijn door alle GGD'en meegenomen; hiervan zijn dus landelijke spiegelcijfers beschikbaar.

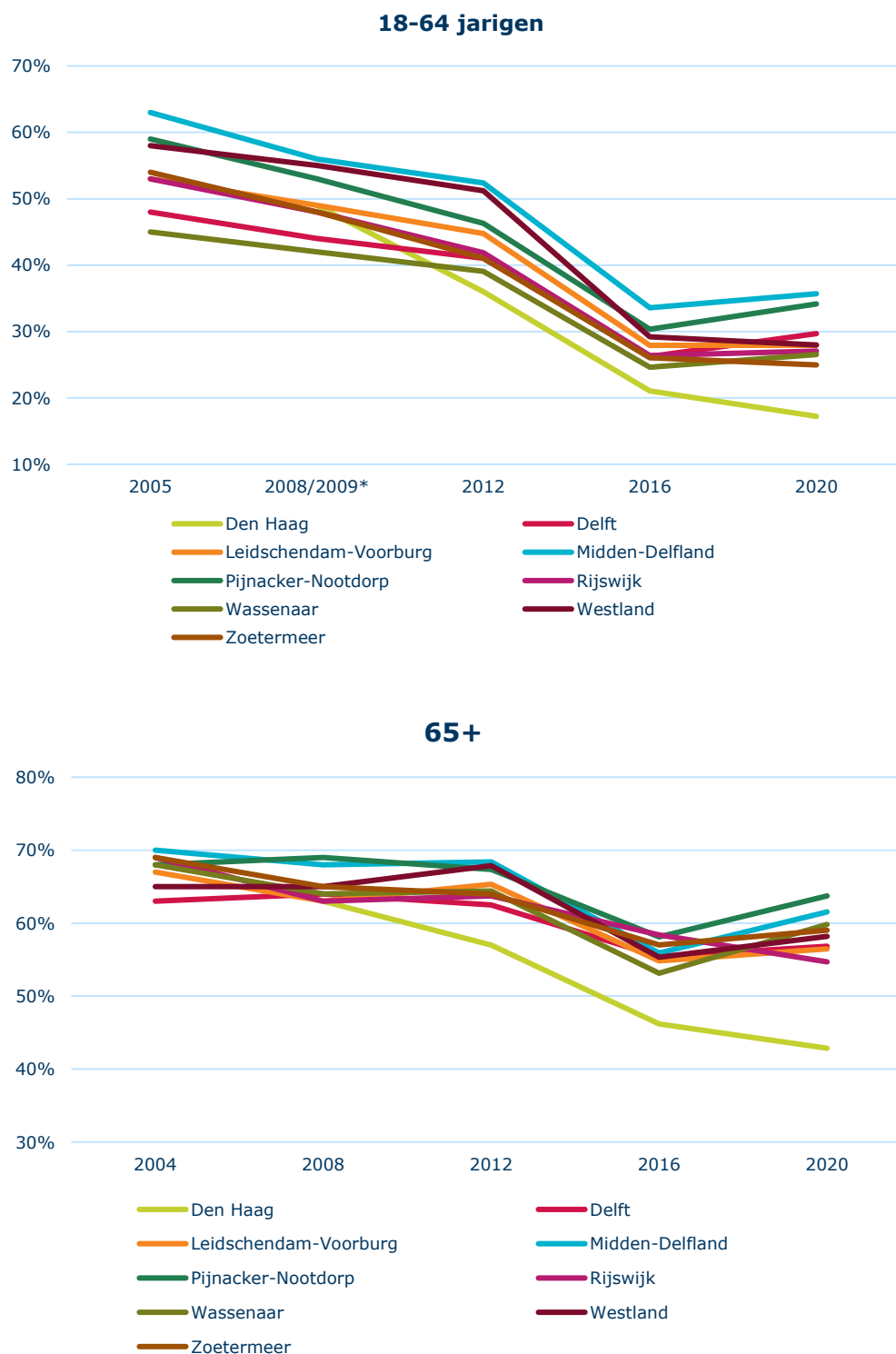
Respons

Op 1 januari 2020 woonden in de regio Haaglanden 895.223 volwassenen van 18 jaar en ouder. In het najaar van 2020 hebben 76.700 van hen een uitnodiging ontvangen voor het onderzoek van de GGD. In totaal zijn 24.395 vragenlijsten geretourneerd die van voldoende kwaliteit waren om te verwerken. De respons van het onderzoek komt daarmee op 32%.

Voor (bijna) alle gemeenten geldt dat de respons ongeveer gelijk is gebleven in vergelijking met de Gezondheidsenquête van 2016. In Den Haag is de respons echter verder gedaald in beide leeftijdsgroepen en in Rijswijk bij de 65-plussers (zie figuur 1)[†].

[†] In voorgaande edities was de leeftijdsgroep voor volwassenen 19-64 jaar, sinds 2020 is dit 18-64 jaar.

Figuur 1. Responspercentage op de Gezondheidsmeter naar gemeente vanaf 2004, voor 18-64-jarigen en voor 65-plussers.

* in 2004/2005 is er geen gezondheidsenquête uitgevoerd in Den Haag

** Het onderzoek onder 19-64-jarigen vond in Den Haag plaats in 2008 en in Zuid-Holland West in 2009.

Meer dan de helft van de respondenten (57%) heeft de vragenlijst ingevuld via internet, 43% heeft gebruik gemaakt van de papieren vragenlijst. Het percentage respondenten dat de vragenlijst op internet heeft ingevuld loopt af van 81% bij 18-34-jarigen tot 18% bij 85-plussers.

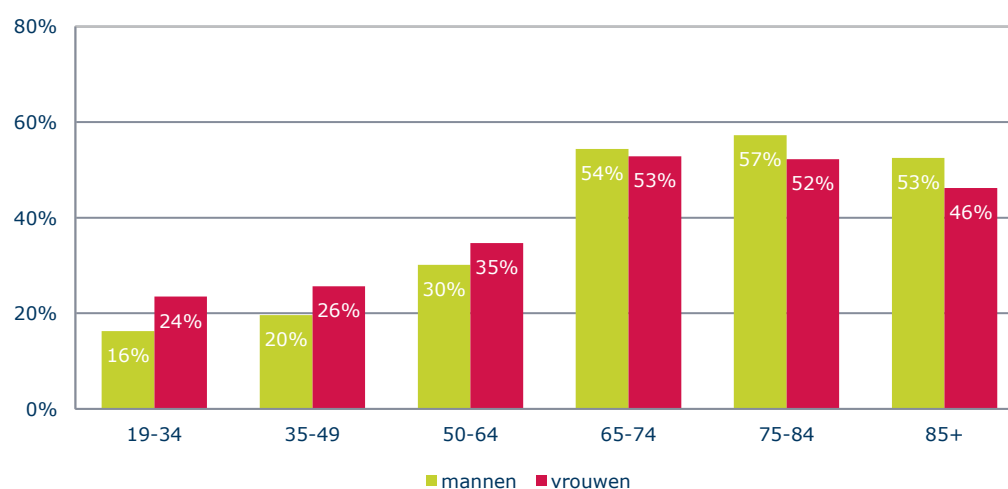
De mate van respons varieert tussen de verschillende categorieën van leeftijd en geslacht en tussen gemeenten. Zo neemt de respons toe met de leeftijd en is deze hoger onder vrouwen dan onder mannen. De respons is het hoogst in de gemeenten Midden-Delfland (44%) en Pijnacker-Nootdorp (43%) en het laagst in Den Haag (23%) (tabel 2).

Tabel 2. Responspercentage op de Gezondheidsmeter 2020 naar gemeente, geslacht en leeftijdscategorie.

	Verstuurd (aantal)	Retour (aantal)	Respons (%)
Totaal:			
Totaal	76.600	24.395	32%
Gemeente:			
Den Haag	18.787	5.515	23%
Delft	5.179	2.937	36%
Leidschendam-Voorburg	8.320	4.640	36%
Midden-Delfland	1.726	1.369	44%
Pijnacker-Nootdorp	1.951	1.472	43%
Rijswijk	2.969	1.468	33%
Wassenaar	3.115	1.617	34%
Westland	4.512	2.581	36%
Zoetermeer	5.746	2.796	33%
Geslacht:			
Man	26.410	11.024	29%
Vrouw	25.895	13.371	34%
Leeftijdsgroep:			
19-34 jaar	16.454	4.076	20%
35-49 jaar	14.306	4.197	23%
50-64 jaar	12.796	6.157	32%
65-74 jaar	4.902	5.666	54%
75-84 jaar	2.642	3.159	54%
85 jaar en ouder	1.205	1.140	49%

Zowel bij mannen als bij vrouwen is de respons het laagst in de laagste leeftijdsgroepen (zie figuur 2).

Figuur 2. Responspercentage op de Gezondheidsmeter 2020, naar leeftijd en geslacht.

Er zijn ook verschillen te zien in respons naar etnische herkomst. Bij inwoners zonder migratieachtergrond is de respons 40%, bij inwoners met een migratieachtergrond 20%.

Naast de vragenlijsten die door de GGD zijn uitgezet, heeft het CBS in 2020 de CBS-gezondheidsenquête uitgevoerd met deels dezelfde vragen. Van de CBS-respondenten waren er 398 afkomstig uit de regio Haaglanden; deze zijn toegevoegd aan het databestand. Hiermee komt het totaal aantal respondenten op 24.793.

Weging en representativiteit

Zoals in het bovenstaande al genoemd is, varieerde de respons op het onderzoek tussen groepen (bijvoorbeeld mensen uit verschillende gemeenten en leeftijdsgroepen). Daarnaast is de steekproef in enkele gemeenten opgehoogd en eveneens in de leeftijdsgroep 85-plussers. Om ervoor te zorgen dat de onderzoeksgegevens toch zoveel mogelijk representatief zijn voor de gehele bevolking in de gemeenten en in de regio Haaglanden, zijn de onderzoeksresultaten 'gewogen'. Hierbij wordt aan elke respondent een 'weegfactor' toegekend, waarbij mensen uit groepen met een lagere respons een hoger gewicht krijgen en dus zwaarder meetellen voor het eindresultaat. Het CBS heeft deze weegfactoren berekend op basis van geslacht, leeftijd, burgerlijke staat, stedelijkheidsgraad, huishoudgrootte, herkomst en inkomen[‡].

Door deze weegfactoren toe te passen bij de analyses, wordt gecorrigeerd voor respondenten die onder- of oververtegenwoordigd zijn in de respons. Hierdoor zijn de resultaten voor wat betreft deze kenmerken dus representatief voor alle inwoners in de regio.

[‡] Zie Kierkels A. Weegrapport GM 2020. CBS, april 2021.

Colofon

Dit rapport is een uitgave van:

GGD Haaglanden
Productgroep Epidemiologie en Gezondheidsbevordering
Afdeling Epidemiologie
Postbus 16130
2500 BC Den Haag
Tel: 070-353 7266
E-mail: gezondheidsgids@ggdhaaglanden.nl

Overname van gegevens is toegestaan, mits voorzien van duidelijke bronvermelding

Den Haag, aug 2021

BEZOEKADRESSEN

Westeinde 128
2512 HE Den Haag

Reinier de Graafweg 5
2625 AD Delft

Croesinckplein 24-26
2722 EA Zoetermeer

POSTADRES

Postbus 16130
2500 BC Den Haag

info@ggdhaaglanden.nl
T (088) 355 01 00

www.ggdhaaglanden.nl